
Elles!

65 DONES
OBLIDADES DE
LA HISTÒRIA

Agnès Rotger

Elles!

65 DONES
OBLIDADES DE
LA HISTÒRIA

Elles!

65 DONES
OBLIDADES DE
LA HISTÒRIA

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Dones

Elles! 65 Dones oblidades de la història

Primera edició: octubre de 2017

Idea original i promoció

© Institut Català de les Dones

Realització editorial

som^{*}: sàpiens publicacions

www.som.cat

Autora dels textos

Agnès Rotger

Tots els textos d'aquest llibre es van publicar originalment a la revista Sàpiens.

Autora efemèrides

Anna-Priscila Magriñà

Coordinació

Toni Quero

Disseny

Jordi Bosch

Foto de coberta: Aurora Bertrana

© **Fotos cedides per:** Ainhoa Pancorbo (p. 46), Album (p. 10), Arxiu Històric de la Universitat de Barcelona (p. 130), Arxiu Històric de Sabadell (p. 80), Arxiu Municipal de Terrassa (p. 126), Arxiu Nacional de Catalunya (pp. 110 i 120), Arxiu Pere Ribalta del Fons Carreras-Colomer-Anglaterra (p. 134), Aurimages (p. 12), Centre de Documentació de l'Orfeó Català (p. 90), Consell de Mallorca - reproducció de Gabriel Lacomba (p. 100), Efe (p. 136), Biblioteca Nacional de Catalunya (p. 106), Fundació Pere Coromines (p. 98), Josep Renalies (p. 70), Photoaisa (p. 54), Shutterstock (p. 14) i l'arxiu fotogràfic de Sàpiens Publicacions.

Algunes imatges provenen d'arxius particulars i els editors han fet tots els esforços possibles per localitzar els titulars del *copyright*. Qualsevol informació per esmenar mancances pot comunicar-se per escrit als editors.

Impressió

Grafilur

ISBN: 978-84-393-9607-9

D.L.: B 22802-2017

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement - No Comercial - Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons: en qualsevol explotació de l'obra autoritzada per la llicència caldrà reconèixer-ne l'autoria, no fer-ne ús comercial i difondre sota la mateixa llicència CC que aquesta obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

Maria Pi i Sunyer, pionera del feminisme

Barcelona, 1884-1912 // **Escriptora**

102

TOT I LES CONSTANTS DIFICULTATS PERSONALS, MAI NO VA DEIXAR DE MILITAR A FAVOR DE L'EDUCACIÓ DE LES DONES I **VA APORTAR LA SEVA VISIÓ OBERTA AL MÓN** QUAN VA ENTRAR EN CONTACTE AMB EL PRIMER FEMINISME A CATALUNYA.

En un article del 1910 en què defensava l'educació de les dones, Maria Pi escrivia: "La dona sàvia pot ser una calamitat, o millor dit: un cas rar de calamitat. Però confessem que la dona ignorant és una calamitat vivent, palpitant, absorbent arreu i estesa a totes les classes socials". Ella era coherent amb el que predicava en aquells articles de feminisme primerenc: als vint-i-sis anys estudiava anglès, música i magisteri, i tot plegat sense deixar de treballar per viure i mantenir els seus dos fills.

Mare i treballadora

Tot i que va néixer en una família d'un alt nivell cultural, la seva vida va estar marcada per greus dificultats: la mort prematura del pare, la ruïna de la família i la mort del seu marit, Lluís Sunyer, només quatre anys després de casar-se. Però davant de les adversitats, Maria, que llavors tenia vint-i-dos anys, i els seus germans petits (entre ells, el futur polític Carles), van saber treure partit de l'educació que els havien llegat. No havien estat en va les tardes de Teatre Romea, els llibres comentats ni la lectura de revistes estrangeres.

I va ser en aquest moment, empesa per la necessitat econòmica, en què va començar a brillar la Maria Pi intel·lectual: va traduir al castellà una polèmica novel·la italiana, *Las últimas vestales*, i va adaptar a l'italià l'obra d'Adrià Gual *Donzell qui cerca muller*. Va guanyar alguns Jocs Florals i va col·laborar en la re-

Lectora insaciable, va col·laborar en la revista 'Feminal' amb articles i contes, alguns d'ells signats amb el pseudònim de Roser de Lacosta.

vista *Feminal*, on va publicar contes i articles. Gràcies a la seva implicació en aquesta revista va entrar en contacte amb el cercle de dones del primer feminisme català, encara molt conservador. Ella hi va aportar una visió oberta al món; estava al corrent de les idees que circulaven en part gràcies a les lectures i en part gràcies al contacte amb algunes intel·lectuals europees de qui s'havia fet amiga.

Maria tenia unes ganes immenses d'escriure. Va començar diverses obres (alguna per a la seva amiga Margarida Xirgu) però no en va poder acabar cap. Les responsabilitats la van obligar a anar ajornant el moment

de posar-s'hi, i la tuberculosi li va tancar del tot la porta. Va morir el 1912, amb només vint-i-vuit anys. En un article va escriure: "Tot el que és nou ens espanta perquè ens obliga a pensar". Però a ella, la por no la va aturar mai.

'Feminal', el suplement

Projecte personal de Carme Karr, la revista *Feminal* es va estrenar l'any 1907 com a suplement de caràcter feminista de la revista *La Il·lustració Catalana*. Va durar deu anys i se'n van publicar fins a 128 números.

El més segur del món?

Pi i Sunyer segur que va conèixer, l'abril del 1912, la notícia del tràgic final del *Titanic*, suposadament el vaixell més segur del món. Malauradament, la traductora moriria set mesos després de l'enfonsament.
